

Dr. Öğr. Üyesi Ceren Yıldız

SEÇİM HUKUKU BAKIMINDAN ELEKTRONİK OYLAMA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ELEKTRONİK OYLAMA KAVRAMI, TÜRLERİ VE ELEKTRONİK OYLAMA İLE BENİMSENEN OY İLKELERİNİN DÖNÜŞÜMÜ

I. DEMOKRASİNİN BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ İLE DEĞİŞİMİ VE DÖNÜŞÜMÜ KAPSAMINDA ELEKTRONİK DEMOKRASİ.....	9
A. Elektronik Demokrasinin Kavramsal Çerçevesi	12
B. Elektronik Demokrasinin Doğrudan ve Temsili Demokrasiyle İlişkisi	17
II. ELEKTRONİK OYLAMA TANIMI VE YÖNTEMLERİ	23
A. Elektronik Oy Kayıt Cihazı (<i>Electronic Vote-Recorder</i>).....	28
B. Kaldıraçlı Mekanik Makineler (<i>Mechanical Lever Machines</i>)	29
C. Delikli Kart Yöntemi (<i>Punch Card</i>).....	31
D. Optik Taramalı Oylama Sistemi (<i>Optical Mark-Sense</i>).....	34
E. Doğrudan Kayıt Yapan Elektronik Sistemler (<i>Direct- Recording Electronic – DRE</i>)	36
F. Uzaktan Elektronik Oylama.....	40
G. Elektronik Oylama Sistemlerinin İşlevselliği ve Hukuki Gereklikler.....	45

III. ELEKTRONİK OYLAMANIN UYGULANABİLİRLİĞİ BAKIMINDAN “ERİŞİLEBİLİRLİK”	47
A. Seçmenlerin Teknolojik Yetkinliği ve Sistemin Kullanılabilirliği ...	49
B. İnternet ve Dijital Altyapıya Erişim	50
C. Dijital Uçurum ve Erişim Eşitsizliğinin Seçim Sürecine Etkisi.....	51
IV. ELEKTRONİK OYLAMA İLE TEMEL SEÇİM İLKELERİNİN DÖNÜŞÜMÜ	53
A. Elektronik Oylama ile Genel Oy İlkesinin Dönüşümü	55
B. Elektronik Oylama ile Eşit Oy İlkesinin Dönüşümü	63
C. Elektronik Oylama ile Gizli Oy İlkesinin Dönüşümü	69
D. Elektronik Oylama ile Serbest Oy İlkesinin Dönüşümü.....	76
E. Elektronik Oylama ile Bireysel Oy İlkesinin Dönüşümü.....	79
F. Elektronik Oylama ile Açık Sayım ve Döküm İlkesinin ve Yargısal Denetimin Dönüşümü	82
G. Elektronik Oylama ile Seçim İlkelerinin Dönüşümüne İlişkin Genel Tespitler	88
V. ELEKTRONİK OYLAMAYA İLİŞKİN İLERİ SÜRÜLEN GÖRÜŞLER	92
A. Elektronik Oylamanın Avantajları / Lehine İleri Sürülen Görüşler	94
1. Maliyetlerin Düşük Olması	94
2. Hızlı Oylama ve Verimli Oy Sayım Süreci	97
3. Seçmen Katılımının Artırılması	98
B. Elektronik Oylamanın Dezavantajları / Aleyhine İleri Sürülen Görüşler	100
1. Maliyetlerin Artması.....	101
2. Seçim Sürecinin Şeffaflığı Sorunu.....	102
3. Seçmen Katılımının Artırılması Sorunu.....	104

İKİNCİ BÖLÜM
KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA
ELEKTRONİK OYLAMANIN NORMATİF
ÇERÇEVESİ VE ÜLKE UYGULAMALARI

I. AVRUPA KONSEYİ VE ELEKTRONİK OYLAMA.....	112
A. CM/Rec(2004)11 sayılı Tavsiye Kararının Hazırlanma Süreci..	114
B. CM/Rec(2004)11 sayılı Tavsiye Kararının Uygulanma Süreci..	119
C. CM/Rec(2004)11 sayılı Tavsiye Kararına Yönelik Eleştiriler ve Güncellenme Talebi.....	127
D. CM/Rec(2004)11 sayılı Tavsiye Kararının Güncellenme Süreci	131
E. CM/Rec(2017)5 sayılı Tavsiye Kararı	133
F. CM/Rec(2017)5 sayılı Tavsiye Kararının Yenilikleri	136
G. CM/Rec(2017)5 sayılı Tavsiye Kararı ile Benimsenen Standartlar ve Bu Standartların Uygulanmasına Yönelik Kılavuz İlkeler	140
1. Standartlar	144
2. Kılavuz İlkeler	148
II. ESTONYA.....	152
A. İnternet Üzerinden Oylamaya Geçiş Sürecindeki Yasal Prosedür.....	156
B. Seçim Sürecinin Yönetimi ve Denetimi.....	165
C. Estonya’da İnternet Üzerinden Oy Kullanımına İlişkin İstatistikler	172
D. Seçim Sonuçlarına İlişkin Verilerin Sosyo-Demografik Özelliklerle Birlikte Değerlendirilmesi	176
E. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi’nin Estonya’da Gerçekleşen Seçimlere İlişkin Gözlemleri ve Tavsiyeleri	186
F. Estonya Deneyimi Işığında İnternet Üzerinden Oylamanın Uygulanabilirliğine Yönelik Öneriler	194
III. İSVİÇRE	199

A. İnternet Üzerinden Oylamaya Geçiş Süreci	203
B. İnternet Üzerinden Oylamaya Geçiş Sürecinde Yasal Çerçeve ...	210
C. Seçim Süreci, Pilot Uygulamalar ve Seçim Sürecinin Yönetimi ..	219
1. Pilot Uygulamalar	220
2. Elektronik Oylama Sistemlerinin Gelişimi ve Oy Kullanma Süreci	229
3. Seçim Sürecinin Yönetimi ve Denetimi.....	231
D. Seçim Sonuçlarına İlişkin Verilerin Sosyo-Demografik Özelliklerle Birlikte Değerlendirilmesi	235
E. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi'nin İsviçre'de Gerçekleşen Seçimlere İlişkin Gözlemleri ve Tavsiyeleri	251
IV. FRANSA.....	277
A. Seçim Sistemine İlişkin Yasal Çerçeve	282
B. Seçim Sürecinin Yönetimi ve Denetimi.....	285
1. Seçim Yönetimi.....	286
2. Seçim Uyuşmazlıkları ve Denetimi	290
C. Oy Kullanma Yöntemleri.....	300
1. Vekâleten Oy Kullanma (Proxy Voting)	301
2. Elektronik Oy Kullanma.....	303
3. İnternet Üzerinden Oy Kullanma.....	309
D. Elektronik ve İnternet Üzerinden Oy Kullanımına İlişkin Sosyo-Demografik ve Kurumsal Özelliklerin Etkisi	323
E. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi'nin Fransa'da Gerçekleşen Seçimlere İlişkin Gözlemleri ve Tavsiyeleri	331
1. Cumhurbaşkanlığı Seçimleri.....	332
2. 2012 Seçimleri	341
a. Cumhurbaşkanlığı Seçimleri.....	341
b. 2012 Parlamento Seçimleri	345
3. 2017 Seçimleri	355
4. 2022 Seçimleri	359

a. Cumhurbaşkanlığı Seçimleri.....	359
b. 2022 Parlamento Seçimleri	364
5. 2024 Parlamento Erken Seçim	369

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE DİJİTALLEŞMENİN SEÇİM HUKUKUNA ETKİSİ VE ELEKTRONİK OYLAMANIN UYGULANABİLİRLİĞİ

I. TÜRKİYE’DE DİJİTAL DÖNÜŞÜM.....	375
A. T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi	378
B. Siber Güvenlik Başkanlığı.....	383
C. Elektronik Katılım Politikası ve Dijital Demokrasi	385
D. Bilgi ve İletişim Güvenliği ile Açık Kaynak Paylaşımı	389
II. DİJİTALLEŞMENİN SEÇİM SÜREÇLERİNE ETKİSİ “SEÇİM BİLİŞİM SİSTEMİ (SEÇSİS)”	391
A. SEÇSİS’in Tarihsel Gelişimi	394
B. SEÇSİS ile Seçmen Kütüğünün ve Sandık Seçmen Listelerinin Oluşturulması	396
C. SEÇSİS ile Seçim Süreci	398
D. SEÇSİS Sisteminin Güvenliği ve Güvenirliği	399
E. SEÇSİS’in Sağladığı İdari ve Teknik Kazanımlar	401
III. 1982 ANAYASASI’NDAKİ TEMEL OY İLKELERİ VE BU İLKELERİN ELEKTRONİK OYLAMA BAĞLAMINDA POTANSİYEL DÖNÜŞÜMÜ	404
A. Genel Oy İlkesi.....	405
B. Eşit Oy İlkesi	410
C. Serbest Oy İlkesi.....	413
D. Gizli Oy İlkesi	414
E. Tek Dereceli Oy İlkesi	417
F. Bireysel ve Kişisel Oy İlkesi.....	418

G. Açık Sayım ve Döküm İlkesi	421
H. Yargı Yönetimi ve Denetimi	424
IV. 298 SAYILI SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA KANUN ÇERÇEVESİNDE OY VERME USULLERİ VE ELEKTRONİK OYLAMAYA İLİŞKİN DÜZENLEMELER	428
A. 298 sayılı Kanun Çerçevesinde Seçmen Kütükleri ve Seçme Hakkının Kullanımı	429
B. 298 sayılı Kanun'un Yurt İçinde Oy Verme Usullerine İlişkin Düzenlemeleri.....	432
C. 298 sayılı Kanun'un Yurt Dışında Oy Verme Usullerine İlişkin Düzenlemeleri	436
1. Yurt Dışı Seçmenlerin Sandıkta Oy Vermesi (298 sayılı Kanun m.94/C).....	440
2. Yurt Dışı Seçmenlerin Gümrük Kapılarında Oy Vermesi (298 sayılı Kanun m.94/E)	443
3. Yurt Dışı Seçmenlerin Mektupla Oy Vermesi (298 sayılı Kanun m.94/B)	445
4. Yurt Dışı Seçmenlerin Elektronik Ortamda Oy Vermesi (298 sayılı Kanun m.94/D)	448
V. SEÇİME KATILIMA İLİŞKİN VERİLERİN SOSYO- DEMOGRAFIK ÖZELLİKLERLE BİRLİKTE DEĞERLENDİRİLMESİ	452
A. Anayasa Değişikliği Referandumları Bakımından Seçime Katılım.....	454
B. Cumhurbaşkanlığı Seçimleri Bakımından Seçime Katılım	456
C. Milletvekilleri Genel Seçimleri Bakımından Seçime Katılım	460
D. 2014, 2019 ve 2024 Mahalli İdareler Genel Seçimleri Bakımından Seçime Katılım	463
E. Seçime Katılım Verileri Çerçevesinde Elektronik Oylamanın Değerlendirilmesi.....	466
SONUÇ	473
KAYNAKÇA.....	489